

HAKUILMOITUS
VN/10069/2020

Valtionavustus mielenterveysosaamisen vahvistamiseen kunnissa

Avustuksen yleiskuvaus ja tausta

STM ilmoittaa uudelleen haettavana olevasta valtionavustuksesta mielenterveysosaamisen vahvistamiseksi kunnissa. Valtionavustusta voidaan myöntää kunnille, kuntayhtymille ja yleishyödyllisille yhteisöille. Valtionavustusta voidaan myöntää yleishyödyllisille yhteisöille silloin, jos suunniteltu hanke on kiinteä osa kunnan mielenterveysosaamisen vahvistamista. Arvostamme hankkeissa tavoitteiden toteutumista edistävää yhteistyötä sidosryhmien kanssa. Täydennyshaussa valtionavustusta voi hakea sellaisiin hankkeisiin, joille ei tässä samassa haussa vuonna 2020 myönnetty rahoitusta.

Mielenterveys on ihmisen ja yhteiskunnan inhimillistä pääomaa. Sanna Marinin hallitusohjelmassa tätä pääomaa pyritään kasvattamaan lisäämällä mielenterveysosaamista. Keväällä 2020 valmistunut Kansallinen mielenterveysstrategia tukee tavoitteiden saavuttamista. Tällä valtionavustuksella tuetaan mielenterveysstrategian painopisteiden ”mielenterveys pääomana” ja ”hyvä mielenterveysjohtaminen” tavoitteiden saavuttamista.

Rahoitettavilla hankkeilla pyritään lisäämään tietoa ja ymmärrystä mielenterveydestä voimavarana ja terveyden osa-alueena. Lisäksi pyritään lisäämään ymmärrystä mielenterveyden suoja- ja riskitekijöistä sekä keinoista vahvistaa mielenterveyttä sekä tietämystä mielenterveyden häiriöistä sekä niiden hoitomahdollisuuksista ja mielenterveyspalveluista. Hyvä mielenterveysosaaminen sisältää päihde- ja riippuvuusosaamisen. Mielenterveysjohtamisen tavoitteena on tuottaa mielenterveyttä ja hyvinvointia sekä edistää inhimillisiä arvoja.

Rahoitettavilla hankkeilla pyritään lisäämään ihmisten hyvinvointia. Sen keskeisenä osana on psyykkinen hyvinvointi, joka tukee vakaata yhteiskuntaa, työelämää osallistumista ja taloutta. Vakaa talous puolestaan lisää mahdollisuuksia parantaa ihmisten hyvinvointia. Tieto asukkaiden hyvinvoinnista sekä palveluiden ja toimintojen kyvystä vastata hyvinvointihaasteisiin toimii kunnan johtamisen pohjana. Koronavirusepidemian aiheuttama kriisi haastaa kuntia ja hyvinvointitalousajattelua monella tapaa. Mielenterveys- ja päihdeosaaminen sekä hyvän mielenterveysjohtamisen merkitys korostuvat erityisesti ennakoimattomissa ja laaja-alaisissa muutostilanteissa ja kriiseissä.

Rahoitettavilla hankkeilla luodaan ja vahvistetaan toimintamalleja sekä poikkihallinnollisia rakenteita ja yhdyspintoja, joiden tavoitteena on edistää mielenterveyttä, ehkäistä ja tunnistaa mielenterveyden häiriöitä, ja lisätä kansalaisen valmiuksia hyvään mielenterveyteen. Hankkeissa tulee olla mukana sellaisia toimijoita, jotka sitoutuvat jatkamaan hankkeessa kehitettyä tai mallinnettua toimintamallia myös hankekauden jälkeen.

Hankkeiden tulee huomioida covid-19-epidemian vaikutuksia. Hankkeiden toivotaan kehittävän toimintamalleja, jotka voivat lisätä kansalaisten ja organisaatioiden psyykkistä ja sosiaalista resilienssiä muutostilanteissa myös vastaisuudessa. Kohderyhminä voivat olla esimerkiksi työelämän ulkopuolella esimerkiksi työttömyyden vuoksi olevat henkilöt, tai varhaiskasvatuksessa tai ikääntyneille suunnatuissa palveluissa työskentelevät. Hankkeessa voidaan myös keskittyä mielenterveyspalveluiden kulttuurisen turvallisuuden lisäämiseen tietyille väestöosalle.

Rahoitus on tarkoitettu toimintaan, jossa keskitytään paitsi vahvistamaan työntekijöiden osaamista myös parantamaan pysyvästi toimintamalleja, joiden avulla voidaan edistää hankkeessa valitun kohderyhmän mielenterveyttä ja sen edellytyksiä. Hankesuunnitelmassa tulee kuvata perustelut sille, miksi tämä ammattilaisten ryhmä on valittu ja miten valitun väestöryhmän mielenterveys paranee.

Rahoitusta voi hakea yhteen tai useampaan seuraavista toimenpidekokonaisuuksista:

1. Lisätään yhteisöllistä hyvinvointia asuinalueilla ja kunnan arkiympäristöissä
 - kehittämällä ja juurruttamalla kunnan hallinnonalojen ja eri yhdyspintojen yhteistyönä toimintamuotoja, jotka edistävät asukkaiden tai valitun kohderyhmän mielen hyvinvointia ja lisäävät mahdollisuuksia yhteisöllisyyteen ja osallisuuteen.
2. Lisätään mielenterveysosaamista ja -taitoja hankkeen kohderyhmän kanssa työskentelevien keskuudessa,
 - kehittämällä ja juurruttamalla toimintatapoja, joilla lisätään ja ylläpidetään ammattilaisten mielenterveysosaamista ja -taitoja
 - ylläpidetään yhdyspinnoilla ja eri organisaatioiden välillä tapahtuvaa määriteltyyn kohderyhmään liittyvää työtä
 - Kiinnitetään huomiota osaamiseen eri mielenterveyden edistämisen osa-alueilla

Hankerahoituksella tulee suunnitella pysyviä, kuntien / tulevien hyvinvointialueiden kanssa yhteensovitettuja toimintamalleja, joilla varmistetaan mielenterveysosaamisen säilyminen organisaatiossa myös hankekauden jälkeen. Hankesuunnitelmassa tulee kuvata toiminnan juurruttaminen ja ylläpitäminen myös hankekauden jälkeen.

Avustuksen myöntämisen edellytyksenä on myös asetuksen 13/2020 2§:n mukaisesti se, että:

- hanke on tarpeellinen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseksi ja se tukee palveluiden kehittämistä ja tehostamista, hyvien käytäntöjen levittämistä sekä toimintatapojen uudistamista;
- hankkeella on kiinteä yhteys julkiseen sosiaali- ja terveydenhuoltoon;
- hankkeessa otetaan huomioon valtakunnalliset sosiaali- ja terveydenhuollon rakenneuudistusta koskevat linjaukset;
- hankkeessa otetaan huomioon tarvittava poikkihallinnollinen yhteistyö; ja
- hankkeen voidaan arvioida olevan tulokellinen ja laaja-alaisesti hyödynnettävä.

Tässä valtionavustushaussa haettavana on noin 1,2 miljoonaa euroa (mom. 33.60.39. Palvelurakenteen kehittäminen). Rahoitus on käytettävissä vuosina 2021 ja 2022. Avustusta haetaan täydennyshaussa kerralla vuosille 2021–2022. Avustamisen jatkamisen ehtona vuonna 2022 on se, että eduskunta vahvistaa avustuksen perusteena olevan määrärahan valtion talousarvioon. Avustuksen tarkempi käyttöaika määritellään valtionavustuspäätöksessä.

Myönnettävän valtionavustuksen enimmäismäärä voi olla enintään 80 prosenttia hankkeen valtionavustukseen oikeuttavista kustannuksista.

Hankkeiden tulee olla alueellisesti tai valtakunnallisesti merkittäviä.

Avustukseen sovelletaan valtionavustuslakia ([688/2001](#)) ja valtioneuvoston asetusta sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämishankkeiden valtionavustuksista vuosina 2020–2023 ([13/2020](#)).

Valtionavustuksen hakeminen

Haku alkaa 1.3.2021 ja päättyy 9.4.2021 klo 16:15. Määräajan jälkeen saapuneita hakemuksia ei käsitellä.

Avustusta haetaan kirjallisesti

- 1) hakulomakkeella (liite 1), jonka lisäksi tulee toimittaa
- 2) hankesuunnitelma, max 15 sivua (liite 2)
- 3) hankkeen talousarvio (liite 3)
- 4) viestintäsuunnitelma (liite 4)
- 5) kuntasitoumuslomake*

*Tarvitaan, jos on monitoimijainen hanke eli yksi hakija ottaa hanketyöhön mukaansa muita kuntia. Järjestöyhteistyötä kuvataan hankesuunnitelmassa, jotka kuvataan kattavasti hankesuunnitelmalomakkeessa.

Hakijan lisäksi myös kaikki hankkeeseen osallistuvat osatoteuttajat tulee ilmoittaa hakemuksessa ja erillisissä talousarvioissa. Osatoteuttajiksi luetaan toimijat, joille avustusta siirretään, tai jotka osallistuvat hankkeen omavastuuosuuteen työpanoksella, ilman avustuksen siirtoa.

Lomakkeet löytyvät sähköisessä muodossa osoitteesta stm.fi/valtionavustukset_lomakkeet

Hakemus liitteineen toimitetaan sähköisessä muodossa sosiaali- ja terveysministeriöön osoitteeseen kirjaamo@stm.fi sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kirjaamoon kirjaamo@thl.fi Otsikoi sähköpostisi seuraavasti: "Valtionavustushaku Mielenterveysosaamiseen kunnissa, VN/10069/2020" ja hankkeen nimi.

Hakemusten arviointi

Sosiaali- ja terveysministeriö voi myöntää avustusta vain, jos valtionavustuslain ja asetuksen mukaiset avustuksen myöntämisen edellytykset täyttyvät. Ministeriö ottaa yleiset edellytykset huomioon myös avustuksen määrää harkittaessa.

Avustukset ovat harkinnanvaraisia. Hakemusten arviointi ja keskinäinen vertailu perustuvat kokonaisarviointiin, jossa otetaan huomioon muun muassa seuraavat perusteet:

- KOKONAISUUS: Onko hanke johdonmukaisesti etenevä kokonaisuus ja ovatko eri osa-alueet (ongelma, tavoitteet, toimenpiteet, tulokset, vaikutukset ja mittarit sekä talousarvio) linjassa ja kuvattu selkeästi ja konkreettisesti?
- NYKYTILA: Onko hankesuunnitelman pohjana käytetty riittäviä nykytila-analyysyjä ja tietoja (esimerkiksi kunnan tai alueen toimintarakenteista, asukkaiden terveydestä ja hyvinvoinnista tai sidosryhmäyhteistyön toimivuudesta), joiden perusteella hanke voidaan katsoa ajankohtaiseksi ja tarpeelliseksi?
- Huomioiko hanke Covid-19-epidemian vaikutuksia?
- KOHDERYHMÄ: Onko hankesuunnitelmassa selkeästi kuvattu ja perusteltu hankkeen kohderyhmä perustuen nykytila-analyysiin hankealueella?
- TOIMINTAMALLIT: Onko hankkeen tavoitteiden kannalta relevantit jo olemassa olevat hyvät käytännöt ja näyttöön perustuvat toimintamallit tunnistettu ja hyödynnetty?

Kuvataanko niiden saatavuus hankealueella ja suunnitelma osaamisen lisäämiseksi osana tätä hankekokonaisuutta tai osana tulevaisuuden sote-keskus-hanketta?

- **INTEGROINTI JA JUURUTTAMINEN:** Käykö hakemuksesta selkeästi ilmi, miten kehitetään eri toimijoiden (järjestöjen, kunnan toimialojen jne) välisiä johtamis- tai yhteistyörakenteita ja yhdyspintaprosesseja, miten hankkeen tavoitteet integroituvat ympäröiviin rakenteisiin, miten toimintatapojen ja osaamisen juurruttaminen on varmistettu?
- **TOIMINTAYMPÄRISTÖ ja YHTEISTYÖ:** Kytkeytyykö hanke luontevasti ja tarkoituksenmukaisesti johonkin toiseen tai toisella alueella toteutettavaan hankkeeseen tai ohjelmaan? Miten hankkeessa on huomioitu uudistuvat toimintaympäristöt ja –rakenteet, mukaan lukien muut valtakunnalliset ja alueelliset hankkeet? Miten yhteistyö tehon lisäämiseksi ja päällekkäisen toiminnan välttämiseksi on suunniteltu?
- **OSALLISUUS:** Onko hankkeessa huomioitu kohderyhmän osallisuus hankkeen eri vaiheissa (arviointi, koulutus, käyttöönotto, juurruttaminen, osaamisen ylläpitäminen)?
- **VIESTINTÄ:** Onko hankkeen viestinnän kokonaisuus selkeästi kuvattu, mukaan lukien pääviestit, kohderyhmä, keinot ja toteuman seuranta?
- **ARVIOINTI:** Miten tavoitteiden toteutumista seurataan? Vastaavatko mittarit tavoitteita, onko kuvattu realistinen suunnitelma tiedon keräämiseksi, käytetäänkö strukturoituja välineitä toimeenpanon tai tavoitteiden toteuman seuraamiseksi, onko asiakasosallisuuden mittaaminen kuvattu?

THL avustaa ministeriön ohjeiden mukaisesti valtionavustushakemusten arvioinnissa sekä päätösten valmistelussa.

Hakijoille ilmoitetaan päätöksestä kirjallisesti.

Hankeprosessin aikataulu

- Hakuaika on 1.3. – 9.4.2021
- Hakuinfo 17.3.2020 (tilaisuus streamataan)
- Valtionavustuspäätökset tehdään kesän 2021 aikana
- Hankkeet käynnistyvät alkusyksyllä 2021
- Hankepajoja 2021–2022
- Hankkeiden loppuseminaari syksyllä 2022

Tuloksista ja avustuksen käytöstä raportointinen

Hankkeen etenemisestä tulee raportoida valtionhallinnon hankesalkkuun (hankesalkku.dvv.fi). Lisäksi hankkeiden tulee työskennellä Innokylässä ja hankkeen työskentelystä Innokylässä vastaa hankehallinnoija.

Lisätietoja

Rahoitusta ja hakukelpoisuutta koskeviin yleisiin kysymyksiin vastaa sosiaali- ja terveysministeriössä erityisasiantuntija Erja Koponen, etunimi.sukunimi@stm.fi, puh. +358 295 163652

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos tukee alueita hankkeiden valmisteluun ja toimeenpanoon liittyvissä tehtävissä.

Hakemusta koskeviin sisällöllisiin kysymyksiin vastaa Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksessa: ylilääkäri Outi Linnaranta, sähköposti: etunimi.sukunimi@thl.fi, puhelin 029 5247517, sekä tutkimusprofessori, yksikönpäällikkö, Jaana Suvisaari, sähköposti: etunimi.sukunimi@thl.fi, puhelin: 029 5248539.